

YU ISSN 0351-2851

ACROCEPHALUS

LETNIK I
VOLUME I

ŠTEVILKA 1
NUMBER 1

FEBRUAR 1980
FEBRUARY 1980

ACROCEPHALUS

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia

naslov uredništva editorial adress	Acrocephalus, Langusova 10 61000 Ljubljana, tel. 061 262017
urednik in oblikovalec editor and lay-out	Iztok Geister, Naklo 246 64202 Naklo, tel. 064 47170
uredniški svet editorial council	dr. Sergej Matvejev, dr. Andrej Župančič Janez Gregori, Rado Smerdu, Božidar Magajna, Dare Šere, Ivo Božič, Iztok Geister
tehnično risanje technical drawing	Marija Lavrič
tipkanje typing	Lojzka Žvokelj
lektorja readers	Lidija Šeligo (za slov.-for slov.) Tone Miklavčič (za angl. - for engl.)
tisk print	Andrej Košir, Žeškova 5, Kranj
cena price	100 din za številko 100 din per number

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

naslov adress	Langusova 10, 61000 Ljubljana tel. 061 262017
predsednik president	Janez Gregori
tajnik in blagajnik secretary and trasurer	Božidar Magajna, Langusova 10, 61000 Ljubljana, tel. 061 262017
izvršni odbor executive board	Miha Adamič, Ivo Božič, Iztok Geister, Janez Gregori, Peter Grošelj, Andrej Knavs Božidar Magajna, Mišo Serajnik, Borut Štumberger, Dare Šere
letna članarina subscription rate	500.- din za posameznike in najmanj 1000.- za ustanove 500.- đin for individuals and minimal 1000.- for institutions
glasilo journal	člani prejmejo glasilo brezplačno members receive the journal gratis

POZDRAVNI NAGOVOR NA USTANOVNI SKUPŠČINI DRUŠTVA ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

THE OPENING SPEECH ON THE FOUNDING ASSEMBLY OF THE BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

Drage kolegice in kolegi, spoštovani gostje!

Leta 1969, torej pred 10 leti, je v slovenskem poljudnoznanstvenem časopisu *Proteus* izšel prispevek neznanega opazovalca ptic, ki je poročal o najdbi redke podvrste nekega sibirskega drozga v Sloveniji. Ta drozg ni bil ne ubit ne ujet niti ne fotografiran, pa vendar so uredniki *Proteusa* vzeli to amatersko novico povsem zares in objavili ta prispevek, ki je potem v strokovni literaturi še dolgo buril duhove. Vprašali boste, zakaj neki pripisujem temu komaj opaznemu dogodku zdaj naenkrat zgodovinske razsežnosti? Ta drozg je bil, korektno ali nekorektno, kakorkoli že, determiniran na podlagi slovitega Petersonovega priročnika za opazovanje in določanje ptic prosto v naravi. Na razvoj ornitologije v Sloveniji je namreč usodno vplivala ravno takšna metodologija določanja opazovanih vrst. Kajpak ni ostalo le pri Petersonu, za primerjavo in kontrolo smo segali tudi po drugih, podobnih tujih priročnikih z barvnimi slikami ali fotografijami, dokler nismo v zadnjem času priča izidu prvih tovrstnih izdaj domačih avtorjev.

Drugi, po mojem mnenju korenit poseg v tradicionalno tičarsko miselnost na Slovenskem, je bil opravljen pri zaznamovanju ptic s prehodom od lova z limanicami na lov z mrežami. Kot bi se nam odprl nov svet, smo v znani pokrajini nenadoma pričeli odkrivati dotlej neznane obraze. V postavljene mreže so se lovele vrste, ki jih do tedaj nismo niti poznali, ali pa smo znane vrste ujeli v povsem nepričakovanih prebivališčih. To pasivno tehnologijo lova smo sčasoma še izboljšali s pomočjo ptičjih glasov, posnetih na magnetofonski trak.

Tretja metodološko pomembna novotarija v živem pristopu k pticam, je bilo fotografiranje ptic, zlasti na gnezdu, kar je omogočalo opazovanje prizorov dotlej znanih le iz Walt Disneyev filmov, doma za hišo ali ob potoku.

Toda kljub opazovanju in določanju ptic s priročnikom v roki ostaja nacionalna naravoslovna kultura praznih rok, če si nedeljski opazovalec ne zapiše kraja in datuma opazovanja. Medtem, ko so si drugi, ne samo veliki narodi, s favništičnimi podatki bogatili svoje poljudno znanstvene zakladnice, so se opazovanja naših srčnih mož kot prividi izgubljala v gostilniškem ozračju.

In kaj nam pomaga še tako velik in presenetljiv z mrežami zajet ulov, če pa smo pri tem z eno roko podirali to, kar smo z drugo postorili? Ujete ptice največkrat samo obročkamo, ne da bi skušali o primerku, ki ga držimo v roki, zbrati kar največ, ali pa vsaj nekaj sistematično selekcioniranih biometričnih in drugih podatkov. Vsa sodobna, na količinskih podatkih temelječa znanost o pticah, črpa svojo moč in prepričljivost ravno iz serij med seboj primerljivih podatkov, zbranih med drugimi tudi pri popisu žive ptice v roki.

In končno, če se že znamo približati ptici na gnezdu na tisto nedopovedljivo razdaljo onstran prirojenega strahu, kjer nas krmeča ptica gosti v svojem boju za obstanek, se nam zopet ponuja enkratna priložnost kvantificirati naša opazovanja in jih s primerno interpretacijo biološko smiselno ovrednotiti.

Da bi naše opazovanje ptic ne bilo le kratkočasno uživanje, naše obročkanje le privlačen šport in naše fotografiranje le strastna igra, smo se danes tukaj sestali. Vsa ta naša dejanja naj si bodo še tako srčna in duha pomirjajoča

1. Pomenek (od desne proti levi):
dr. S. Matvejev,
 častni član društva,
 J. Gregori,
 predsednik društva
 in I. Geister,
 urednik glasila
 (M. Aljančič)

2. During a conver-
 sation (from right
 to left): dr. S.
 Matvejev, the ho-
 nourable member of
 the association,
 J. Gregori, the
 president of the
 association, and
 I. Geister, editor
 of the journal
 (M. Aljančič)

skušajmo osmisliti za skupen smoter: zbiranje favnističnih podatkov in prevrednotenje naših z antropocentrizmom obremenjenih pogledov na naravo.

Osnova za zbiranje favnističnih podatkov je vsekakor poznavanje ptic. Tu imamo, kot rečeno, že nekaj tradicije, še lepše možnosti se nam ponujajo v prihodnje. Organizirani kot društvo bomo lahko pripravljali intenzivne tečaje za določanje vrst prosto v naravi in v roki. S pomočjo mednarodno standardiziranih obrazcev, namenjeni amaterskemu delu na terenu, bomo lahko načrtno izvajali različne biometrične in golitvene raziskave. Na zoogeografskem področju pa bomo lahko sistematično preverjali krajevno in časovno pojavljanje selivk in po nekajletnih poskusih množično kartirali v Sloveniji vrste, ki gnezdiijo in prezimujejo.

2. Ustanovna skupščina, Ljubljana 8.12.1979 (M. Aljančič)

2. Founding assembly, Ljubljana 8.12.1979 (M. Aljančič)

Za obdelavo in interpretacijo zbranih favnističnih, biometričnih in golitvenih podatkov je potrebna znanstveno raziskovalna dejavnost, ki jo kot društvo veliko lažje in učinkoviteje realiziramo preko Raziskovalne skupnosti. Zlasti še, ker imamo opraviti z za naš nacionalni ugled in evropsko sodelovanje tako pomembnimi mednarodnimi projekti, kot je ornitološki atlas.

Vse to rojenje favnistične dejavnosti na Slovenskem v zadnjih nekaj letih vse glasneje išče matico, okrog katere bi se v grozdu zbirali vsi, zdaj po vsemogočih predalih raztreseni terenski podatki. Takšna ažurna in živahna izmenjava podatkov bi dala našemu delu nov impulz in možnosti za hitrejšo realizacijo pobud v zvezi z delom na terenu. Ta matica naj bi bilo društveno glasilo *Acrocephalus*. To bi bilo, če izvzamemo v letu 1933 izšlo prvo in edino številko *Izvestij ornitološkega observatorija v Ljubljani*, prvo periodično ornitološko glasilo na Slovenskem. Rodovno ime trstnic *Acrocephalus* simbolizira delovno in problemsko zasnovo glasila, saj so trstnice, če upoštevamo težavnost determinacije, ekološko izolacijo in akutno ogroženost biotopa, za raziskovanje zelo privlačen rod ptic.

Novo ustanovljeno Društvo SR Slovenije za opazovanje in proučevanje ptic naj bi vključevalo profesionalne in množične amaterske opazovalce iz vse Slovenije. Sodelovali naj bi s sorodnimi društvi in znanstveno raziskovalnimi institucijami. Želimo, da se zveza med *Kostodiatom* za ornitologijo pri *Prirodoslovnem muzeju Slovenije* in novo ustanovljenim društvom kljub pretrgani popkovini, ne bi prekinila.

Naj na koncu v imenu iniciativnega odbora društvu in glasilu, ki ju danes ustanovljamo, zaželim srečen porod in dolgo življenje!

V Naklem, 6.12.1979

Iztok Geister

SKRIVNOSTNA FOTOGRAFIJA 1 MISTERY PHOTOGRAPH 1

3. Katera vrsta je to? (D.Šere)

Rešitev v naslednji številki.

3. What is this species? (D.Šere)

Solution in the next issue.

POROČILO O ULOVU IN OBROČKANJU PTIČEV V SRS V LETU 1975 TER V LETIH 1927 - 1975

RINGING REPORT FOR SLOVENIA IN 1975 AND IN THE PERIOD 1927 - 1975

Ivo Božič

UVOD

Leta 1926 je bil v Ljubljani ustanovljen "Ornitološki observatorij", katerega osnovna dejavnost je bil lov in obročkanje ptičev ter zbiranje in urejanje teh podatkov. Pozneje se je ustanova preimenovala v "Ornitološki zavod", se priključila Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, postala "Ornitološki oddelek" Prirodoslovnega muzeja Slovenije, danes pa se imenuje kustodiat za ornitologijo.

Zlasti zadnja leta se je dejavnostkustodiata razširila in po svojih možnostih prilagodila današnjemu času. Danes se kustodiat poleg lova in obročkanja ptičev ter urejanja teh podatkov in posredovanja tujim ustanovam ukvarja tudi s sistematičnim zbiranjem podatkov o ptičih Slovenije, sodeluje pri izdelavi Ornitološkega atlasa za Slovenijo, prireja občasne razstave, sodeluje s šolami in drugimi ustanovami ter se še z drugimi oblikami dela vključuje v današnji čas in prostor.

ULOV IN OBROČKANJE V LETU 1975

Leto 1975 je bilo po ulovu in obročkanju, lahko rečemo, najuspešnejše leto vse od obstoja ustanove. Za primerjavo naj omenim samo nekaj števil:

leto	število obročkanih primerkov	število vrst
year	number of ringed examples	number of species
1927	158	29
1930	554	30
1935	1496	57
1940	3326	89
1960	7613	68
1972	9238	76
1973	11796	105
1974	21752	124
1975	34670	134

tabela 1: število obročkanih primerkov in število vrst, po letih

table 1: number of ringed examples and number of species, in various years

Ves ta ulov pa niso izvedli le delavci ustanove, ampak največ zunanji prostovoljni sodelavci. Naj se v naslednjih vrstah seznanimo z ulovom posameznih sodelavcev v letu 1975:

ime in naslov sodelavca	število primerkov	ime in naslov sodelavca	število primerkov
name and adress of collaborator	number of examples	name and adress of collaborator	number of examples
1. Balarin Zdravko, Ljubljana	1232	33. Markuta Anton, Kranj	109
2. Bricelj Aloj, Lj.-Polje	291	34. Mastnak Jože, Ljubljana	1376
3. Bricelj Jože, Bizovik	496	35. Matulič Josip, Zalog	344
4. Bolta Franc, Jarše	721	36. Medvešček Ladislav, Kranj	67
5. Bolta Ivan, Jarše	543	37. Medvešček Miro, Trbovlje	76
6. Colnar Alfonz, Ljubljana	302	38. Mestinšek Borut, Ljubljana	152
7. Demšar Franc, Ljubljana	150	39. Mojšker Miro, Bizovik	116
8. Dolinar Bogο, Ljubljana	638	40. Mučič Andrej, Ljubljana	164
9. Dovič Janez, Ljubljana	1509	41. Mučič Franc, Ljubljana	491
10. Drašček Stanko, Nova Gorica	162	42. Nered Jože, Ljubljana	215
11. Geister Iztok, Naklo	315	43. Palčič Henrik, Zagorje ob Savi	110
12. Goljuf Otmar, Trbovlje	517	44. Perc Stane, Radovljica	100
13. Gračner Jože, Zalog	767	45. Petkovšek Dušan, Jarše	2124
14. Grošelj Peter, Sp.Idrija	1391	46. Plahuta Mirko, Nova Gorica	100
15. Groznik Mirko, Šmartno pri L.	175	47. Podobnik Alojz, Slov. vas	696
16. Holešek Drago, Trbovlje	584	48. Praznik Ludvik, Primskovo	90
17. Hrušovar Ivan, Trbovlje	74	49. Rahne Franc, Zalog	791
18. Habjan Drago, Ljubljana	108	50. Rejec Marjan, ml., Ljubljana	217
19. Iršič Bruno, Maribor	1019	51. Roglič Franc, Zagorje ob Savi	235
20. Jankovič Marko, Črna vas	815	52. Sajovic Vlado, Celje	459
21. Jankovič Tone, Črna vas	440	53. Simončič Rajko, Trbovlje	660
22. Jarda Vinko, Lahovče (pri Brn.)	233	54. Slabanja Branko, Ljubljana	116
23. Knavs Andrej, Ljubljana	345	55. Starič Jože, Slovenska vas	321
24. Kos Stane, Ljubljana	105	56. Šere Dare, Ljubljana	4506
25. Kurež Feliks, Kisovec (Zagorje)	700	57. Šilar Albin, Bitnje	260
26. Lenarčič Alojz, Jesenice	421	58. Štolfa Vlado, Slovenska vas	575
27. Lipar Ivan, Slovenska vas	607	59. Štricelj Leopold, Brnik	209
28. Lisec Anton, Zagorje ob Savi	1498	60. Trontelj Andrej, Ljubljana	87
29. Lončarevič Zvonko, Celje	351	61. Vrhovec Marjan, Ljubljana	271
30. Magajna Božidar, Ljubljana	89	62. Zabukovec Jože, Laško	797
31. Mali Bojan, Ljubljana	133	63. Zidar Anton, Jesenice	121
32. Marcius Štefan, Zagorje ob S.	344	64. Zlobko Ivan, Hrastnik	310

tabela 2: prispevek posameznega sodelavca v letu 1975

table 2: the contribution of individual collaborator in 1975

vrsta	1975	1927-75	vrsta	1975	1927-75
species	1975	1927-75	species	1975	1927-75
1. Podiceps ruficollis	8	31	54. Dendrocopos minor	1	40
2. Podiceps nigricollis	1	1	55. Galerida cristata	1	66
3. Ardea cinerea	-	1	56. Lullula arborea	-	26
4. Ciconia ciconia	61	310	57. Alauda arvensis	4	210
5. Anas platyrhynchos	1902	2439	58. Hirundo rustica	340	1912
6. Anas querquedula	-	1	59. Delichon urbica	47	785
7. Pernis apivorus	-	2	60. Riparia riparia	8	10
8. Accipiter gentilis	2	9	61. Oriolus oriolus	6	167
9. Accipiter nisus	6	65	62. Corvus corax	-	1
10. Buteo buteo	7	49	63. Corvus corone corone	-	3
11. Circus cyaneus	-	2	64. Corvus corone cornix	2	28
12. Falco peregrinus	-	1	65. Corvus frugilegus	-	15
13. Falco vespertinus	-	1	66. Corvus monedula	-	108
14. Falco naumanni	-	843	67. Pica pica	23	227
15. Falco tinnunculus	8	536	68. Nucifraga caryocatact.	2	14
16. Perdix perdix	1	520	69. Garrulus glandarius	26	706
17. Coturnix coturnix	-	5	70. Pyrrhocorax graculus	-	2
18. Phasianus colchicus	2	637	71. Parus major	2728	20068
19. Rallus aquaticus	1	2	72. Parus caeruleus	360	1520
20. Crex crex	-	7	73. Parus ater	136	519
21. Porzana parva	-	1	74. Parus cristatus	14	54
22. Porzana porzana	-	2	75. Parus palustris	216	1619
23. Gallinula chloropus	1	28	76. Parus montanus	1	4
24. Fulica atra	-	3	77. Aegithalos caudatus	125	401
25. Vanellus vanellus	8	18	78. Remiz pendulinus	15	16
26. Charadrius dubius	5	10	79. Panurus biarmicus	-	1
27. Numenius arquata	3	3	80. Sitta europaea	40	418
28. Tringa ochropus	1	3	81. Certhia familiaris	4	35
29. Tringa glareola	1	6	82. Certhia brachydactyla	4	24
30. Tringa hypoleucos	17	38	83. Cinclus cinclus	20	58
31. Gallinago gallinago	2	4	84. Troglodytes troglod.	64	148
32. Scolopax rusticola	-	2	85. Erithacus rubecula	861	2882
33. Burhinus oedicnemus	-	1	86. Luscinia megarhynchos	11	136
34. Larus ridibundus	-	1	87. Luscinia svecica	4	13
35. Columba palumbus	-	8	88. Phoenicurus ochruros	95	412
36. Streptopelia turtur	3	30	89. Phoenicurus phoenicur.	56	537
37. Streptopelia decaocto	12	54	90. Saxicola rubetra	68	382
38. Cuculus canorus	3	17	91. Saxicola torquata	74	148
39. Tyto alba	-	6	92. Oenanthe cenanthe	8	87
40. Otus scops	-	7	93. Monticola saxatilis	1	5
41. Athene noctus	6	38	94. Turdus torquatus	8	17
42. Strix aluco	1	46	95. Turdus merula	514	2440
43. Asio otus	14	33	96. Turdus pilaris	27	86
44. Caprimulgus europaeus	-	9	97. Turdus musicus	19	31
45. Apus apus	1	11	98. Turdus philomelos	67	221
46. Alcedo atthis	39	142	99. Turdus viscivorus	2	51
47. Upupa epops	7	59	100. Cettia cetti	9	21
48. Jynx torquilla	48	223	101. Locustella naevia	7	13
49. Picus viridis	6	66	102. Locustella luscinioid.	4	4
50. Picus canus	9	26	103. Acrocephalus melanopog.	2	3
51. Dryocopus martius	-	4	104. Acrocephalus arundin.	20	53
52. Dendrocopos major	11	178	105. Acrocephalus scirpac.	44	116
53. Dendrocopos medius	1	6	106. Acrocephalus palustr.	108	285

vrsta	1975	1927-75	vrsta	1975	1927-75
species	1975	1927-75	species	1975	1927-75
107. Acrocephalus schoenob.	74	116	137. Bombycilla garrulus	35	92
108. Acrocephalus paludicola	3	5	138. Lanius excubitor	1	88
109. Hippolais polyglotta	-	14	139. Lanius minor	1	333
110. Hippolais icterina	38	53	140. Lanius senator	3	6
111. Sylvia atricapilla	769	1825	141. Lanius collurio	177	5019
112. Sylvia nisoria	7	140	142. Sturnus vulgaris	188	6162
113. Sylvia hortensis	-	2	143. Passer domesticus	302	1404
114. Sylvia borin	259	413	144. Passer montanus	748	2926
115. Sylvia communis	224	620	145. Montifringilla nival.	-	10
116. Sylvia curruca	168	377	146. Coccothraustes cocc.	160	1904
117. Sylvia melanocephala	-	10	147. Carduelis chloris	2474	23242
118. Cisticola juncidis	1	5	148. Carduelis carduelis	4548	40451
119. Phylloscopus trochilus	169	421	149. Carduelis spinus	7682	38274
120. Phylloscopus collybita	1125	2143	150. Acanthis cannabina	928	10343
121. Phylloscopus sibilatrix	41	83	151. Acanthis flavirostr.	2	8
122. Regulus regulus	43	122	152. Acanthis flammea	152	2131
123. Regulus ignicapillus	14	76	153. Serinus citrinella	-	2
124. Muscicapa striata	52	438	154. Serinus serinus	2303	15504
125. Ficedula hypoleuca	20	51	155. Pyrrhula pyrrhula	356	5795
126. Ficedula albicollis	1	3	156. Loxia curvirostra	33	4581
127. Ficedula parva	4	10	157. Fringilla coelebs	681	3819
128. Prunella modularis	306	600	158. Fringilla montifring.	812	10875
129. Prunella collaris	1	2	159. Emberiza calandra	4	31
130. Anthus pratensis	35	338	160. Emberiza citrinella	477	2931
131. Anthus trivialis	63	1038	161. Emberiza luecocephala	-	3
132. Anthus cervinus	1	7	162. Emberiza cirrus	5	28
133. Anthus spinoletta	8	34	163. Emberiza hortulana	4	7
134. Motacilla alba	106	467	164. Emberiza cia	23	64
135. Motacilla cinerea	48	177	165. Emberiza schoeniclus	457	669
136. Motacilla flava	58	85	166. Calcarius lapponicus	-	1
				34.670	230.104

tabela 3: seznam obročkanih ptičev v letu 1975 in v letih 1927-75

table 3: the list of ringed birds in 1975 and in the period 1927-75

Iz navedenega izhaja, da smo v letu 1975 ujeli in obročkali 34.670 ptičev, ki pripadajo 134 različnim vrstam. Uspeh je vsekakor velik, v večini zasluga naših zunanjih prostovoljnih sodelavcev. Ugotavljamo tudi, da smo od leta 1927 pa do leta 1975 ujeli in obročkali preko 230.000 ptičev, ki pripadajo 166 različnim ptičjim vrstam. Tudi te številke so zavidanja vredne, celo v evropskem merilu.

SUMMARY

34.670 examples belonging to 134 species were ringed in Slovenia in 1975. It is a result of working enthusiasm of 62 amateur collaborators and 2 professional workers from Ljubljana ringing centre. More than 230.000 birds belonging to 166 species were ringed during the whole period 1927-75.

Ivo Božič, 61420 Trbovlje, Leninog trg 9

ORNITOLOŠKI ATLAS GNEZDILK SLOVENIJE

ORNITHOLOGICAL ATLAS OF BREEDING BIRDS IN SLOVENIA

Iztok Geister

1. UVOD

Ornitološki atlas je nevladna organizacija s sedežem v Bedfordu (Anglija), ustanovljena z namenom, da se ugotovi zemljepisna porazdelitev vseh vrst ptic, ki gnezdijo v Evropi (in v zadnjem času tudi ptic, ki ne gnezdijo oziroma prezimujejo). Na svojem prvem zasedanju leta 1971 v Tringu je bila sprejeta standardizacija opazovanj, vpisovanja podatkov in izdelovanja kart razširjenosti. Zbiranje podatkov je prilagojeno amaterskemu opazovanju in proučevanju ptic na terenu. Zbrani podatki naj bi v končnem stadiju omogočili popoln favnistični pregled razširjenosti evropskih ptic, obenem pa naj bi bili solidna osnova za naravovarstveno ukrepanje.

2. METODA

Vsi, na terenu zbrani podatki, so razvrščeni v 16 opazovalnih dogodkov, ti pa dalje na štiri vrednostne skupine. Skupina A je za gnezdenje brez pomena, skupina B pomeni možno gnezdenje, skupina C verjetno in skupina D nedvomno gnezdenje. Kolona E je namenjena neobveznemu zapisovanju števila parov. Opazovanje in beleženje podatkov poteka ločeno po kvadrantih (pri nas v izmeri 10 x 10 km). Razširjenost je na zemljevidu s kvadranti prikazana pikčasto: z največjo piko označujemo nedvomno gnezdenje (opazovalni dogodki od 10-16), s srednjo piko verjetno gnezdenje (opazovalni dogodki od 3-9) in z najmanjšo piko možno gnezdenje (opazovalna dogodka 1-2). Opazovalni dogodek 0 se ne kartira.

KLJUČ ZA IZPOLNJEVANJE OBRAZCA

vred- nostna skupina	koda	opazovalni dogodki
A	0	vrsta je opazovana v gnezditvenem obdobju
B	1	vrsta je opazovana v gnezditvenem obdobju in možnem gnezditvenem prebivališču
B	2	pojoči samec je opazovan v gnezditvenem obdobju
C	3	par je opazovan v primernem gnezditvenem prebivališču
C	4	opaženo je stalno izražanje območnosti kot so petje, preganjanje sovrstnikov in območno spreletavanje
C	5	opaženo je dvorjenje in narejanje
C	6	opaženo je zadrževanje v domnevem gnezditvenem okolišu
C	7	opaženo je razburjeno vedenje ali zaskrbljeni klici staršev, kar da misliti na gnezdo ali mladiče v bližini
C	8	na ujeti ptici je najdena valilna pleša
C	9	najdeno je nedograjeno gnezdo

vredno- stna skupina	koda	opazovalni dogodki
D	10	opaženo je zmedeno košatenje ali hlinjenje poškodovanosti
D	11	najdeno je že uporabljeno gnezdo ali jajčne lupine
D	12	opaženi so ali speljani gnezdomci ali begavci
D	13	starši se približujejo gnezdišču in ga zapuščajo v presledkih, ki dajo misliti na zasedeno gnezdo
D	14	starši prinašajo hrano ali odnašajo iztrebke
D	15	najdeno je gnezdo z jajci
D	16	najdeno je gnezdo z mladiči (mladiče smo videli ali vsaj slišali)

3. ORNITOLOŠKI ATLAS V EVROPI

Nacionalni projekti so poleg tega, da so izredno pomembni za nacionalno stroko in varstvo narave v posameznih deželah, obenem vaja za skupni evropski projekt, ki naj bi se začel leta 1985, ko morajo biti privedeni h kraju nacionalni projekti. Evropski ornitološki atlas bo skartiran v izmeri 50 x 50 km.

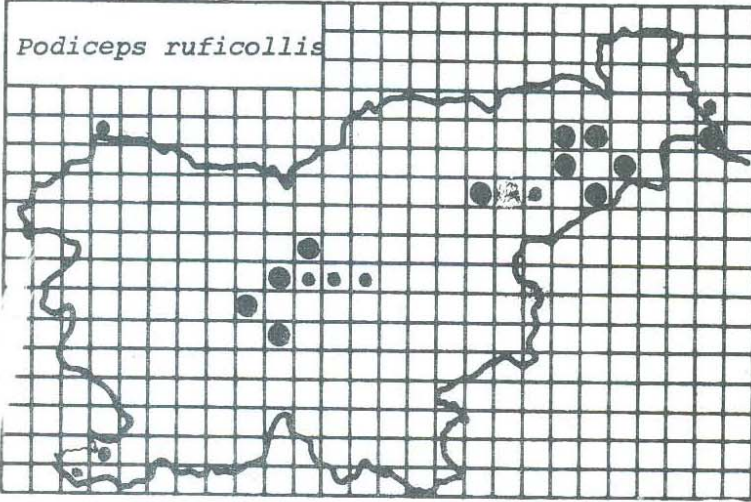
Nacionalni projekti v Britaniji in na Irskem, v Franciji, Danski, Nizozemski, Finski, Švici in Čehoslovaški so gotovi, nekateri od teh so že izšli v obliki samostojnih publikacij, ostali so v pripravi za tisk. Kartiranje poteka v vseh evropskih deželah razen v Avstriji, Vzhodni Nemčiji, Luxemburgu, Islandiji in na otočju Faeroer, kjer naj bi steklo v letošnjem letu, ter v Grčiji in Albaniji, s katerima pa organizaciji še ni uspelo vzpostaviti kontaktov. Resnici na ljubo moramo pridati, da v Jugoslaviji poteka kartiranje edinole v Sloveniji. Ornitološki atlas v ostalih republikah pa je še vedno v stadiju dogovarjanja.

4. SLOVENSKI PROJEKT

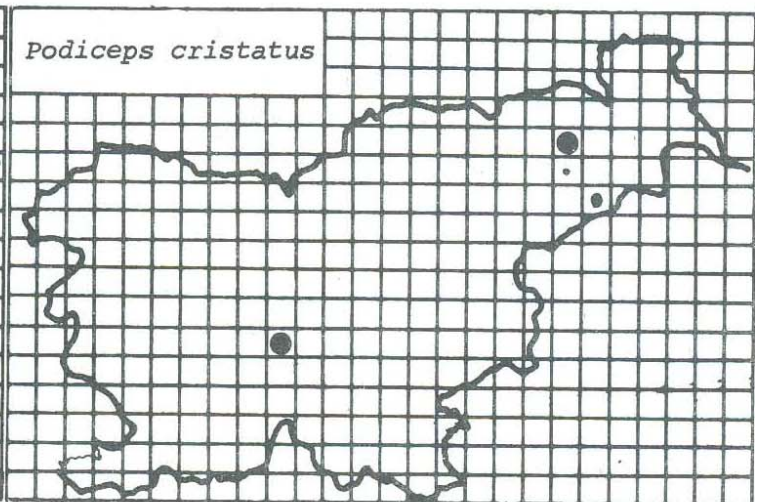
V Sloveniji smo imeli kar dve poskusni kartiranji, kar zgovorno priča o velikih organizacijskih težavah na začetku. Kartiranje rjavega srakoperja (*Lanius collurio*) v letu 1976 je propadlo, ker je bilo odvisno od naključno zbranih opazovalcev. Opazovalce za 11 lahko opaznih vrst v letu 1977 smo izbrali bolj načrtno in jih tudi sistematično izobrazili za delo na terenu. Rezultati so bili vzpodbudni. Dopolnilno kartiranje 11 vrst v letu 1978 pa je bilo zopet neuspešno. Obogateni z organizacijskimi izkušnjami iz preteklih let smo v letu 1979 startali s celotno listo naših gnezdilk. V tem letu je sodelovalo 16 (od 33 povabljenih) opazovalcev, ki pa so raziskali kar 85 kvadrantov ali 34 % vseh razpoložljivih kvadrantov. Struktura intenzivnosti opazovanja je razvidna na sliki 1. Zbrali smo podatke o 169 vrstah; nobenih podatkov pa nismo zbrali o 24 vrstah iz seznama na obrazcu, kar pa seveda ne pomeni, da te manjkajoče vrste pri nas ne gnezdiijo.

V bodoče naj bi delo na terenu potekalo po dveh poteh: 1) nadaljevala in poglobljala naj bi se opazovanja v domačem kvadrantu in 2) organizirali bomo raziskovalne ekskurzije v oddaljena področja oziroma kvadrante, kjer ni domačih opazovalcev. Za uresničitev prvega potrebujemo še veliko število sodelavcev, v idealnem primeru v vsakem kvadrantu svojega opazovalca. Za uresničitev drugega pa so potrebna večja finančna sredstva, zato smo projekt prijaviili kot dolgoročno **raziskovalno nalogo pri Raziskovalni skupnosti Slovenije. Po tem načrtu naj bi po pasovih, ki potekajo od zahoda proti vzhodu, v petih letih skartirali celotno ozemlje Slovenije, šesto leto pa je rezervirano za popravke in dopolnitve ter pripravo gradiva za tisk. Dinamika raziskovanja je razvidna iz slike 2.**

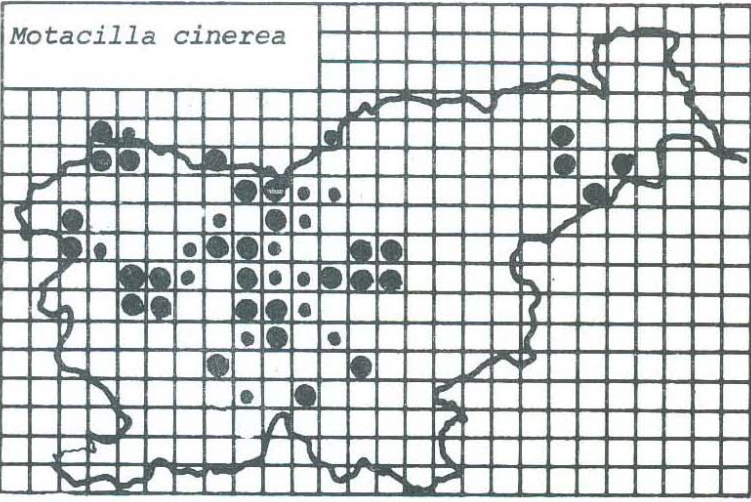
Podiceps ruficollis

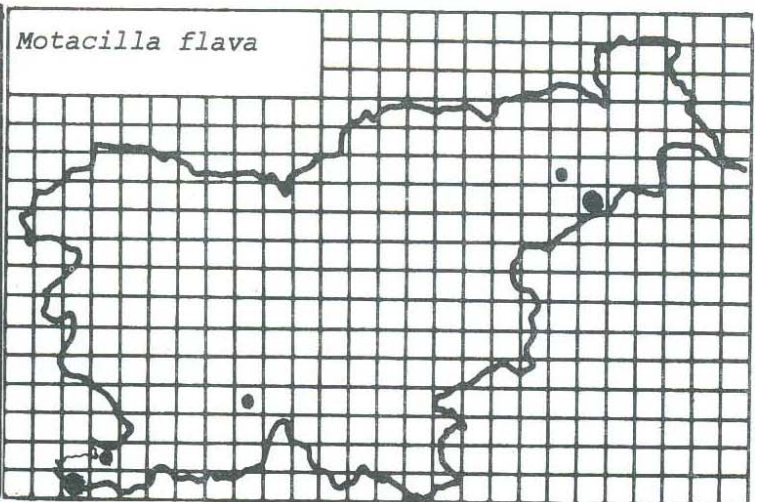
Podiceps cristatus

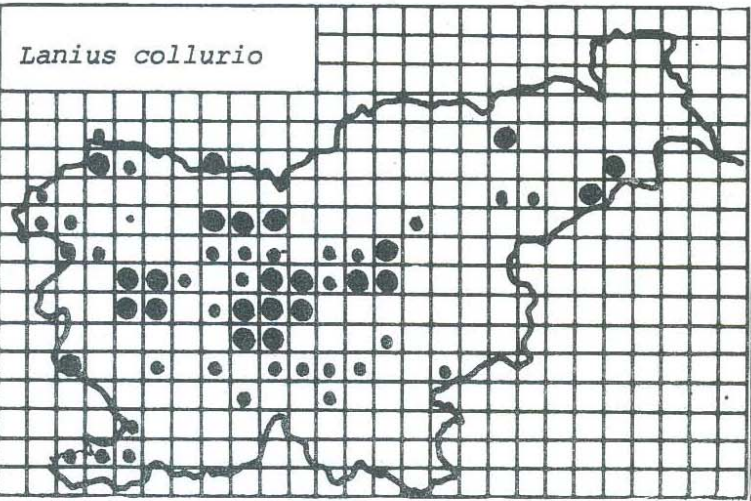
Motacilla cinerea

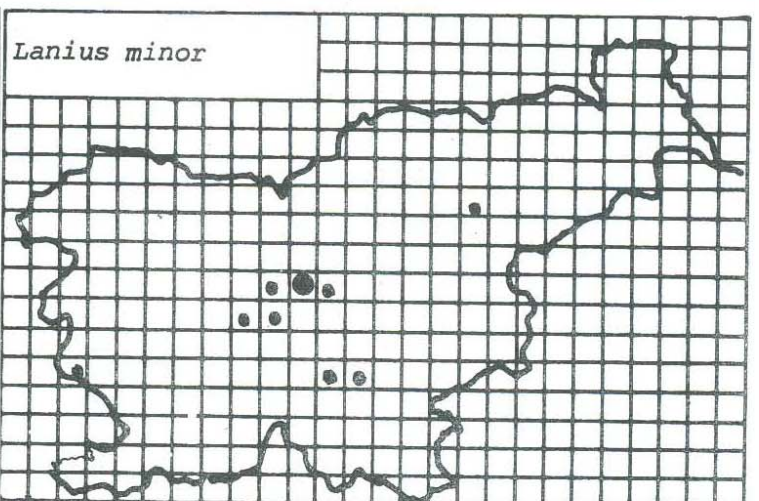
Motacilla flava

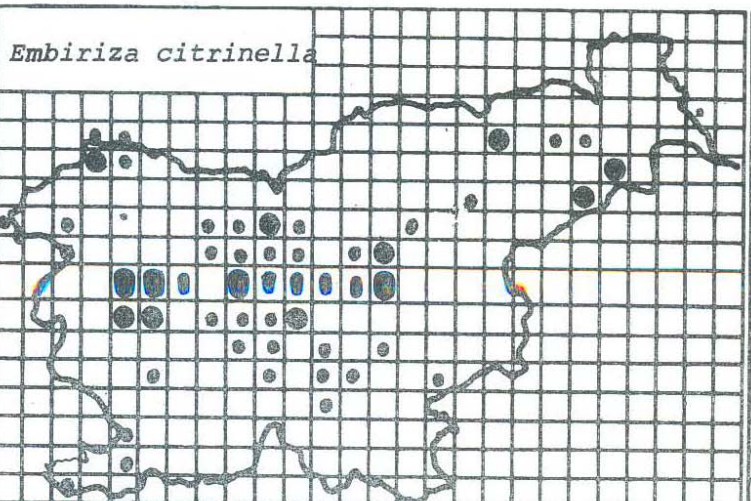
Lanius collurio

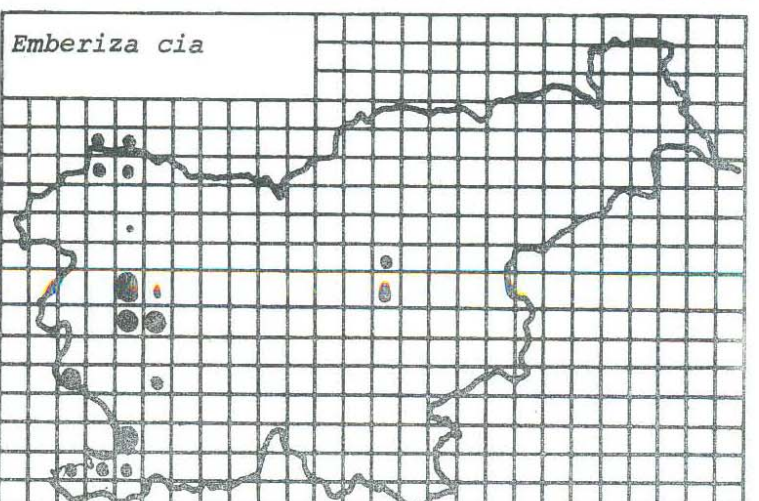
Lanius minor

Emberiza citrinella

Emberiza cia

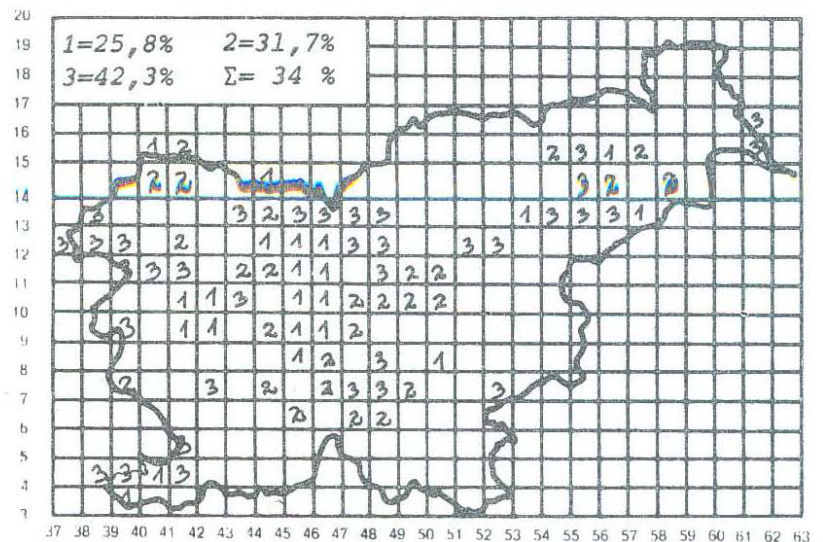
slika 1: struktura intenzivnosti raziskovanja v letu 1979

figure 1: the structure of the research intensity in 1979

v celoti 1
in total

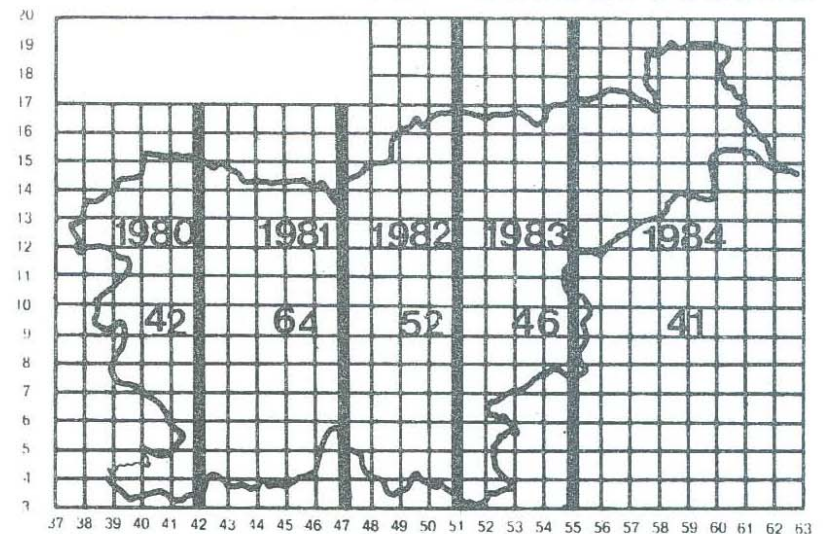
nepopolno 2
partial

priložnostno 3
occasionally

slika 2: dolgoročni plan dinamike raziskovanja

figure 2: the longterm plan of research dynamic

5. SUMMARY

The slovenian atlas project started in pilot form in 1977 with registration of only 11 easy detectable species. In 1979 we observed the whole list of breeding species of Slovenia. 85 squares or 24 % were mapped in this year. Figure 2 shows the grade of research of this 85 squares. We have a longterm plan of research for the whole territory in 5 years.

6. LITERATURA

1. Geister, I.(1975): Informacija o evropskem ornitološkem atlasu in možnosti SR Slovenije pri vključevanju v projekt, Raziskovalec 5, št. 1-2, str. 51
2. Geister, I.(1977): The Ornithological Atlas in Slovenia, Polish Ecological Studies 3, Nr4, p. 341-323
3. Geister, I.(1978): Poročilo o raziskovalni nalogi "Opazujmo naše ptice", Pionir XXXIII, št.7, str. 212-213
4. Geister, I.(1979): The Slovenian Atlas Project 1977-1979. Preliminary report. Referat na mednarodni konferenci o štetju ptic in varstvu narave (Bird Census Work and Nature Conservation), Göttingen 1979
5. Sharrock, J.T.R.(1975): Dot-distribution mapping of breeding birds in Europe, Ardeola 21, p. 797-810.

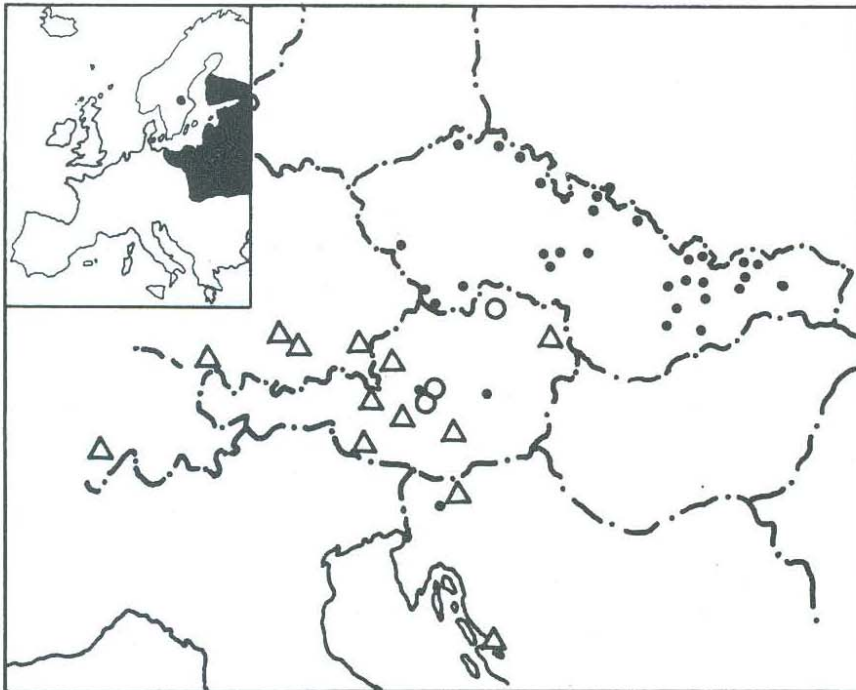
RDEČI KALIN (*Carpodacus erythrinus*) GNEZDI V SLOVENIJISCARLET ROSEFINCH (*Carpodacus erythrinus*) BREEDING IN SLOVENIA

Dare Šere

V zadnjem času smo v raznih delih Evrope priča močni ekspanziji naslednjih vrst ptičev: brškinke (*Cisticola juncidis*), čopaste črnice (*Aythya fuligula*), brinovke (*Turdus pilaris*) in rdečega kalina (*Carpodacus erythrina*).

O rdečem kalinu so bili za Jugoslavijo do sedaj znani tile podatki: H. Freyer ga v svojem delu "Fauna der in Krain bekannten Säugetiere, Vögel, Reptilien und Fische - 1842" imenuje škrlatnega luskovca. Omenjeni primerek je dobil H. Freyer od Fridriha Rudeša iz okolice Orehovice na Gorjancih. Ker iz navedenega vira ni razviden datum izvora opisanega primerka, lahko po Freyerjevem pismu grofu Hockenwartu z dne 10.8.1837 sklepamo, da omenjeni primerek izvira iz obdobja pred tem datumom.

A. Mojsisovič (Matvejev 1976) ga navaja v dveh zimah leta 1887 in 1889 za področje Slavonije. Ta podatek je vprašljiv, ker se rdeči kalin seli v vzhodno Azijo - avgusta, septembra in se vrne šele konec maja, v začetku junija.

slika 1: Gnezditvena razširjenost rdečega kalina (*Carpodacus erythrinus*) v srednji Evropi (spremenjeno po Czikali, 1976)

figure 2: Nesting distribution of Scarlet Rosefinch (*Carpodacus erythrinus*) in central Europe (modified from Czikali, 1976)

gnezditev potrjena confirmed nesting	●	gnezditev domnevana probably nesting	○	opažanje brez možnosti gnezdenja occurrence without nesting possibility	△
---	---	---	---	---	---

4. samica rdečega kalina (*Carpodacus erythrinus*) vali (D. Šere)
the female of Scarlet Rosefinch (*Carpodacus erythrinus*) incubating (D. Šere)

5. 3 jajca in 1 mladič rdečega kalina (*Carpodacus erythrinus*) (D. Šere)
3 eggs and 1 young of Scarlet Rosefinch (*Carpodacus erythrinus*) (D. Šere)

26.6.1971 je ornitolog dr. C.König (Stuttgart) opazoval neobarvanega pojočega samca na področju Paklenice–Starigrad pod Velebitom. Ker samec rdečega kalina v koledarskem letu po izvalitvi ni rdeč in tudi ne gnezdi, je možno, da sivi še neobarvani samci zasedejo domnevna gnezditvena območja ali da se klatijo naokoli (Czikeli 1976).

1.6.1978 sem v Stožicah pri Ljubljani ujel v mrežo drugoletnega, še sivega samca rdečega kalina. Omenjeni primerek se sedaj nahaja v ornitološki zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

16.6.1978 sem na Ljubljanskem barju med Škofljico in Igom imel priložnost že drugič videti rdečega kalina, ki pa je bil odrasel primerek in ves škrlatno rdeč po glavi in prsih. Pel je na vrhu nizke suhe jelše in ko sem se približal, je odletel stran, tako da sem sam sebi komaj verjel, da je to res. 22.6.1978 sem ponovno odšel na omenjeno mesto in zopet naletel na pojočega samca, ki sem ga posnel na magnetofonski trak. Samec je pel na telefonski žici, pod njim pa je cestar brezskrbno klepal svojo koso, nezavedajoč se, da nad njim poje do sedaj nepoznan gnezdilec Jugoslavije. Zadovoljen sem odšel k 1 km oddaljenemu trstičju, kjer sem imel namen posneti na magnetofonski trak petje trstnega strnada (*Emberiza schoeniclus*). Pri pripravljanju magnetofona sem še enkrat predvajal petje rdečega kalina in na to petje se je takoj odzval drug samec. Samec je pel in čakal tako dolgo, da sem se mu čisto približal in med drugim tudi posnel njegovo petje. Kasneje sem ga tudi ujel in obročkal ter izpustil. Opazil sem tudi samico. Na mojo prošnjo je sodelavec Andrej Trontelj 24.6.1978 kvalitetno posnel petje rdečega kalina (magnetofon UHER 4400 Report IC). Ob tej priložnosti je tudi našel gnezdo in opazoval valečo samico s štirimi jajci. Med valjenjem se je samica pustila prijeti in je bila pri tem obročkana. Obročkani so bili tudi mladiči in samec. Kasneje je bilo to gnezdo z mladiči izplenjeno.

1.7.1978 sem 200 m stran od tega gnezda slišal še enega pojočega samca.

V letu 1979 sem odšel na obe lokaliteti in na obeh mestih našel par rdečih kalinov. Para pri trstičju kasneje nisem kontroliral, ampak sem se posvetil paru, ki je bil domnevno obročkana že leta 1978. Zanimivo, da sta bila samec in samica brez obročka, kar da misliti, da je njuno mesto zavzel drug par. Kratek opis stanja gnezdenja po datumih:

27.6.1979 samica dela gnezdo - samec poje v bližini
 13.7.1979 v gnezdu en mladič in 3 jajca (20 mm x 15 mm)
 17.7.1979 v gnezdu 3 mladiči in samica
 20.7.1979 v gnezdu obročkani 3 mladiči, ki so že spregledali
 2.8.1979 mladiči so gnezdo zapustili

Dodal bi, da je ta par gnezdil skoraj mesec dni kasneje kot par iz leta 1978. Pri hranjenju sem zmeraj videl samico, medtem ko samca ni bilo videti. V golši mladičev je bilo izluščeno belo zrnje, vendar nisem mogel ugotoviti vrste semena ali plodu. Biotop na Ljubljanskem barju, kjer gnezdi rdeči kalin, sestavljajo zamočvirjeni travniki s kislimi travami (70 %) in nizko grmovje vrbovja, kot npr. (*Salix* sp.) in jelše (*Alnus* sp.). Ostali gnezdilci na tem področju so: repnik (*Carduelis cannabina*), zelenec (*Carduelis chloris*), lišček (*Carduelis carduelis*), poljski šrkjanec (*Alauda arvensis*), rjavi srakoper (*Lanius collurio*), drevesna cipa (*Anthus trivialis*), repaljščica (*Saxicola rubetra*), vrbja listnica (*Phylloscopus collybita*), črnoglavka (*Sylvia atricapilla*), siva penica (*Sylvia communis*), vrtna penica (*Sylvia borin*), močvirna trstnica (*Acrocephalus palustris*). Bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobaenus*) je pogosta gnezdilka omenjenega biotopa, vendar sta v Sloveniji poznani samo še dve lokaliteti, isto velja za trstnega strnada (*Emberiza schoeniclus*) in kozico (*Galinago gallinago*). V tem biotopu gnezdi tudi navadni kobiličar (*Locustella naevia*), za katerega ni znana nobena druga lokaliteta v Sloveniji. Na obrobju tega biotopa je leta 1978 gnezdila tudi brškinka (*Cisticola juncidis*).

Podobnost med odraslo samico, prvoletnimi in drugoletnimi mladiči je zelo velika. Samec je šele v tretjem koledarskem letu rdeče barve. Rdeči kalin je velik kot zelenec, po postavi pa podoben repniku. Jajca so svetlomodre barve z redkimi črnimi pikami. Najdeno gnezdo je bilo v glavnem spleteno iz suhe trave in namešeno v vrbovem grmovju, pol metra od tal, z močno podrastjo trave in druge vegetacije.

Pri rdečem kalinu je do sedaj poznanih več primerov širjenja areala (tudi v prejšnjem stoletju in okoli leta 1930) proti zahodu oziroma jugu. Zmeraj pa se je potem njegovo gnezditveno področje (areal) skrčilo v stare meje. Za nas je najbolj zanimivo širjenje proti jugu, ki naj bi se po znanih podatkih začelo po letu 1950. Na Češkem so ga opazili leta 1959, leta 1962 pa je bila potrjena prva gnezditvev. Prva najdba rdečega kalina v Avstriji iz tega stoletja je iz leta 1963 in kasneje leta 1966. Opažen je bil še leta 1972, 1973 ter leta 1974, ko je bila potrjena tudi gnezditvev. Leta 1975 je bil opažen in ugotovljeno je bilo, da je gnezdil že na sedmih mestih. Na Koroškem je bil opažen leta 1975, in to na nadmorski višini 1038 m. Tako je tudi v Sloveniji gnezditvev možno pričakovati na visokogorskih barjih (Pokljuka, Pohorje), ravno tako na biotopih podobnih Ljubljanskemu barju. Negnezdeče in preletne primerke pa je pričakovati tudi drugod.

Pri tem se postavlja vprašanje, od kdaj gnezdi rdeči kalin na Ljubljanskem barju? Omenjeni predel na Barju sem obiskoval v preletnem in gnezditvenem obdobju od leta 1974 dalje. Vendar sem prvi primerek opazil šele 16.6.1978. Domnevam, da ni gnezdil pred letom 1975, čeprav dopuščam možnost, da je rdeči kalin gnezdil še kje drugje na Barju. Seveda bi bilo zanimivo ugotoviti dejansko stanje rdečega kalina na tem področju.

Ob tej priliki bi omenil, da bi bilo potrebno čimprej narediti popis ptičjih vrst Ljubljanskega barja in določiti za določena področja naravovarstveni režim. Mislím, da je komentar k predlogu o zasaditvi celotnega Barja s topili ali z nalaganjem smeti in odpadkov iz cele Ljubljane odveč.

SUMMARY

On the 1 st June 1978 an immature example of male Scarlet Rosefinch (Carpodacus erythrinus) was captured near the ornithological scheme in Ljubljana. Two red colored males were observed singing on 22th June in Ljubljana Marsh. On 24 th June a nest with four eggs was found in young willow less than 1 m from the ground. Later on the young were killed by a predator just before fledging. Also in 1979 two pairs summered on Ljubljana Marsh. In the same nesting place as one year before another pair (without rings) was present. Female built nest on 27.th June, three young fledged on 2 nd August. It is the first breeding record of Scarlet Rosefinch in Slovenia and also in Jugoslavia and the most southern breeding point in Europe.

LITERATURA

1. Czikieli, H.(1976): Die Ausbreitung des Karmingimpels (Carpodacus erythrinus) in Österreich und seinen Nachbarländern, Egretta 19, 1-10
2. Freyer, H.(1842): Fauna der in Krain bekannten Säugetiere, Vögel, Reptilien und Fische, Laibach
3. Matvejev, S.D.(1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva, SANU, Beograd
4. Voous, K.H.(1962): Die Vogelwelt Europas und ihre Verbreitung, Parey, Hamburg und Berlin

Dare Šere, 61000 Ljubljana, Glinškova ploščad 12

REDKE VRSTE 1979 RARE SPECIES IN 1979

Kovaček (*Phylloscopus trochilus*) gnezdi v Sloveniji
Willow Warbler (*Phylloscopus trochilus*) first breeding record

Ob Dravi pri Ptujju sem 23.6.1979 našel gnezdo kovačka s štirimi mladiči in enim jajcem. Težko pričakovana najdba gnezdečega kovačka je toliko bolj zanimiva zato, ker predstavlja prvi dokazni primerek o gnezdenju te vrste v Sloveniji in v Jugoslaviji. *Dare Šere, Glinškova ploščad 12, Ljubljana*

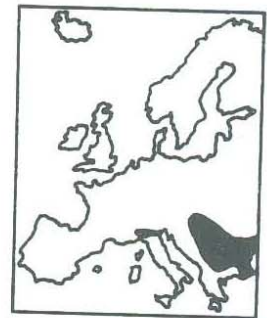
Gozdni strnad (*Emberiza rustica*) prvič ujet v Sloveniji
Rustic Bunting (*Emberiza rustica*) first record

Dne 22.11.1979 sva s sodelavcem Marjanom Bogatajem ujela v Jaršah pri Ljubljani primerek gozdnega strnada. Redek gost iz severne Evrope ali Sibirije je bil do sedaj v Jugoslaviji najden samo enkrat, in to pred letom 1846 v Dalmaciji (Krpan, M. 1956). *Dare Šere, Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana*

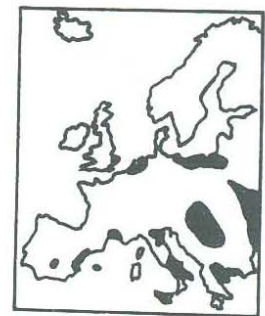
Plevica (*Plegadis falcinellus*)
Glossy Ibis (*Plegadis falcinellus*)

Dne 19.10.1979 sem blizu Hraš pri Smledniku opazil v zraku plevici. Okrog 25 m od nogometnega igrišča sta se dve spustili na tla, vendar ju je začetek igre preplašil. Dvignili sta se in krožili v oddaljenosti nekaj sto metrov, dokler nista ponovno pristali v bližini. Iz avta sta se spustili filmati na razdalji 10 metrov, dokler nista odleteli. Desetkratno preverjanje v dneh od 20.10. do 11.11. ni dalo pozitivnih rezultatov. *Andrej O. Župančič, Veselova 8, Ljubljana*

Brkata sinica (*Panurus biarmicus*)
Bearded Tit (*Panurus biarmicus*)

29.11.1979 sva z Božidarjem Magajno ob ustju Dragonje v Sečovljah ujela 13 ex. brkatih sinic, od tega 4 samce in 9 samic. Po oceni se je v trstišču takrat zadrževalo najmanj trikrat toliko brkatih sinic. To je po letih 1889 (Schultz, 1892) in 1977 (Geister, 1978) tretje znano "množično" opazovanje brkatih sinic. *Iztok Geister, 64202 Naklo 246*

Črna prosenka (*Pluvialis squatarola*)
Grey Plover (*Pluvialis squatarola*)

9.10.1979 sem na prodnatem osečnem otočku v zalivu Polje med Kopro in Ankaranom opazoval 8 ex. črne prosenke. Kot nalašč so v soncu privzdigovale peruti, da se je lepo videla temna podpazdušna lisa, kar je zelo olajšalo determinacijo. *Iztok Geister, 64202 Naklo 246*

NOVE KNJIGE

NEW BOOKS

Gregori, J. in I. Krečič (1979): NAŠI PTIČI (OUR BIRDS), Ljubljana, Državna založba Slovenije. 328 strani, veliko slik in kart. Cena 550 din.

V preteklem letu smo dobili nov priročnik o pticah Slovenije avtorjev Janeza Gregorija in Ivana Krečiča - Naši ptiči. Predhodnik sedanjemu priročniku je bilo podobno delo avtorjev Ivana Krečiča in Franceta Šušteršiča z naslovom Ptice Slovenije (DZS, 1963), ki je bilo prvo, v celoti posvečeno delo pticam naše ožje domovine.

V primerjavi s prvo izdajo, ki je bila tehnično slabo opremljena in so posamezne ptice predstavljale le preproste risbe, je sedanja izdaja privlačnega videza in v moderni grafični izvedbi, besedilo spremljajo barvne fotografije večine predstavljenih vrst ptičev in dodatne majhne karte o njihovi geografski razprostranjenosti. Avtorja sta dodala v začetku še splošen uvod z biološkimi značilnostmi ptičev in opisom glavnih obdobj njhovega življenja. V nekaj besedah sta spregovorila tudi o pomenu ptičev in kako jih opazujemo ali fotografiramo. Dotaknila sta se tudi perečega vprašanja varstva ptic in njihovega življenjskega okolja. Uvod sta zaključila s kratkim zgodovinskim pregledom ornitološke dejavnosti na Slovenskem. Glavni del knjige pa sta namenila sistematiki in opisom posameznih vrst.

Nova izdaja tega priročnika vsekakor predstavlja prijetno novost, ki bo vsaj malo zapolnila veliko publicistično praznino s področja slovenske ornitologije. Marsikomu bo tudi odkrila in približala ptiče in olajšala njihovo prepoznavanje.

V določeni meri pa je sedanji priročnik - Naši ptiči ostal nedorečen in ni docela izraz tiste dejavnosti zadnjih let, katere vzpodbuda je sicer prišla večinoma iz amaterskih vrst, ki pa je začela slovensko ornitologijo z velikim entuziazmom in znanstvenim pristopom, končno le vključevati v sodobne evropske znanstveno-raziskovalne tokove in ji pridobivati ustrezno in enakovredno mesto med drugimi strokovnimi disciplinami.

Tu avtorja priročnika nista dovolj izkoristila ponujene priložnosti, da bi vsem tistim, ki jih ptiči zanimajo, predvsem pa mladim, ki še iščejo svojo življenjsko usmeritev, odprla vrata v svet edinstvenega in brezmejnega znanstveno-raziskovalnega ornitološkega delovanja. V določeni meri sta namreč podlegla stari slovenski ornitološki miselnosti, ki do sedaj še ni veliko segla preko prikaza sistematike ptičev v običajnih prirodoslovnih učbenikih in zato tudi ni čudno, da je med številnimi študenti biologije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kot najvišji izobraževalni ustanovi za to področje na Slovenskem, zaradi povsem neznanstvenega pristopa k ptičem, le malo tistih, ki v celoti posvetijo svoje življenje ornitologiji.

Mnenja smo, da naj bi bil pregled sistematike le prvi korak, ki bi odprl oči za pestrost in lepote ptičjega sveta, zato bi obenem želeli, da bi avtorja v okviru danih možnosti priročnika bolj nakazala in poudarila, da se za sistematiko in prepoznavanjem ptičev odpira nov svet, ki lahko nudi možnosti za celotno življenjsko delovanje in poklicno znanstveno usmeritev. Drugo po svetu je namreč ornitologija priznana kot enakovredna strokovna disciplina v okviru posameznih fakultet in institutov, kar daje vzpodbudo in se odraža v množičnem amaterskem sodelovanju. Želeli bi, da bi se tudi Slovenci, pa čeprav že pri zadnjih vratih, še pridružili drugim, v tem obče kulturnem pogledu, razvitim narodom.

S temi mislimi pozdravljamo izdajo novega slovenskega ornitološkega priročnika, obenem pa pričakujemo, da mu bodo sledila podobna dela, ki bodo ornitologijo osvetlila dodatno še s tistih strani, ki jo enakovredno uvrščajo med ostale panoge sodobne znanosti.

IZ SLOVENSKE ORNITOLOŠKE PUBLICISTIKE 1979

FROM SLOVENEAN ORNITHOLOGICAL PUBLICITY IN 1979

- Adamič Miha: Kako z divjim petelinom v prihodnje, *Lovec* XLII, št.4, str. 104
- Batič Franc: Prehrana planinskega orla na Finskem, *Lovec* XLII, št. 6, str. 183
- Brumec Stanko: Ornitološki rezervat v Brezju pri Mariboru, *Moj mali svet* 11, št. 7-8, str. 55
- Cerlini Drago: Ornitološki zapiski, *Moj mali svet* 11, št. 1, str. 41
- Červak Stanko: Naši ptiči. Napisala Janez Gregori in Ivan Krečič. *Proteus* XLII, št. 4, str. 157
- Geister Iztok: Naši ptiči (Eno temeljnih del naše favnistike, avtorja Janez Gregori in Ivan Krečič), *Naši razgledi* XXVIII, št. 18, str. 515
- Geister Iztok: Štetje ptic in varstvo narave, *Raziskovalec* 9, št. 12, str. 663
- Gregori Janez: Ko se vrnejo štoklje, *Pionir* XXXIV, št. 9, str. 264
- Gregori Janez: Prispevek k poznavanju ptičev Cerknškega jezera in bližnje okolice. Beitrag zur Kenntnis der Vögel am Cerknško jezero (See von Cerknica) und in seiner nahären Umgebung, *Acta carsologica* VIII, št. 7, str. 305-329
- Jež Matjaž: Štoklja 1979, *Pionir* XXXIV, št. 9, str. 268
- Jež Matjaž: Kormoran - redek zimski gost, *Proteus* XLII, št. 3, str. 115
- Matvejev Sergej: Ribolov s pticami na Dojranskem jezeru, *Ribič* XXXVIII, št. 11 str. 257
- Sajdl Konrad: O jerebih, *Lovec* št. 10, str. 305
- Smerdu Rado: Selitvene postaje ptic, *Moj mali svet* XI, št. 4, str. 43
- Zor Leopold: Mali ponirek v ljubljanskem Tivoliju, *Proteus* XLII, št. 4, str. 148

VSEBINSKA ZASNOVA DRUŠTVENEGA GLASILA

THE CONCEPT OF ACROCEPHALUS

V društvenem glasilu *Acrocephalus* bomo objavljali:

- krajše raziskave
- favnistične podatke za gnezditveno, selitveno in prezimovalno obdobje
- letna poročila o zaznamovanju in najdbah (v sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije, ki organizira zaznamovalno dejavnost)
- prispevke s področja varstva ptic in njihovega življenjskega prostora
- navodila za opazovanje in proučevanje
- metodološke napotke za znanstveno obdelavo podatkov
- strokovne odgovore na zastavljena vprašanja
- društvene vesti
- prikaze knjig in članov iz domače in tuje literature.

DELOVNO PODROČJE DRUŠTVA

ASSOCIATIONAL WORK FIELD

SEKCIJA ZA OPAZOVANJE PTIC

KOMISIJE:

- komisija za ugotavljanje statusa na ozemlju Slovenije pojavljajočih se vrst;
- terminološka komisija;
- bibliografska komisija za slovensko strokovno literaturo.

na favnističnem področju

- zbiranje podatkov o gnezdenju, selitvi in prezimovanju ptic na ozemlju SR Slovenije;
- organizacija ornitološkega atlasa gnezdil in prezimujočih vrst na ozemlju SRS;
- zbiranje golitvenih podatkov.

na izobraževalnem področju

- izobraževalni tečaji za člane društva s področja determinacije, gnezditvene, selitvene in golitvene problematike;
- organizacija poljudnoznanstvenih predavanj za osnovne, srednje in visoke šole;
- organizacija predavanj tujih strokovnjakov;
- organizacija strokovnih ekskurzij na ornitološko zanimiva področja v Sloveniji za šole in druge;
- strokovno svetovanje zainteresiranim porabnikom s področja praktične ornitologije;
- sodelovanje s sredstvi javnega obveščanja (televizijske oddaje o pticah).

na varstvenem področju

- predlaganje varstvenih ukrepov za posamezna ogrožena področja in za posamezne ogrožene vrste;
- organizacija varnostne službe v primerih akutne ogroženosti posameznih vrst;
- propagandne akcije s področja varstva ptic v sodelovanju z gozdarskimi, lovskimi in kmetijskimi organizacijami;
- organizacija izdelave in prodaje valilnic in krmilnic za široko potrošnjo.

na mednarodnem področju

- sodelovanje z mednarodnimi združenji s področja ornitologije;
- izmenjava podatkov v zvezi s selitvijo, populacijskimi gibanji in geografsko razširjenostjo posameznih vrst;
- strokovno sodelovanje z znanstvenimi institucijami;
- izmenjava z inozemskimi strokovnimi glasili;
- organizacija mednarodnih strokovnih srečanj;
- udeležba na mednarodnih strokovnih srečanjih;
- sprejem in vodenje tujih strokovnjakov na obisku v Sloveniji;
- organiziranje strokovnih ekskurzij za člane društva v inozemstvo.

SEKCIJA ZA PROUČEVANJE PTIC

na znanstvenem področju

- interpretacija zbranih favnističnih podatkov;
- štetje ptic (kvantitativne metode);
- posebne raziskovalne naloge članov društva;
- obdelava najdb za celotno obdobje obročkanja v Sloveniji (v sodelovanju z Kustodiatom za ornitologijo pri PMS);
- finančno sodelovanje z Raziskovalno skupnostjo SRS.

publicistična dejavnost

- izdajanje društvenega glasila ACROCEPHALUS;
- izdajanje priložnostnih in komercialnih publikacij;
- izdajanje strokovne literature;
- sodelovanje z založbami na področju izdaje ornitološke literature.

DRUŠTVENE VESTI

ASSOCIATIONAL NEWS

USTANOVITEV DRUŠTVA

Ustanovna skupščina Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije je bila v Ljubljani, dne 8. decembra 1979. Prisotnih je bilo 76 ustanovnih članov in gostov, predstavnikov širše družbene skupnosti ter drugih organizacij in znanstvenih ustanov s sorodnega področja delovanja.

Društvo je bilo ustanovljeno z namenom, da v slovenskem prostoru združi vse redke poklicne in številne amaterske ornitologe ter opazovalce ptic, da bo tako slovenska ornitologija končno le dobila ustrezno organiziranost in možnosti za enotno vodenje in vrednotenje vseh ornitoloških podatkov, ki so se do sedaj nahajali razdrobljeni na številnih in strokovno različnih mestih. Celotna ornitološka aktivnost bo tako odslej dosti bolj olajšana in vsebinsko razširjena, kar bo omogočilo, da se bo tudi slovenska ornitologija lahko dvignila na ustrezno znanstveno raven in se enakovredno vključila v mednarodno sodelovanje v zvezi s problematiko ptic.

Vse naše delovanje bo navzven vidno v društvenem glasilu *Acrocephalus*, kjer bomo tekoče objavljali rezultate našega delovanja in poročali o številnih problemih in znanstveno-raziskovalnem delu s področja ornitologije.

DELOVNI PROGRAM DRUŠTVA ZA LETO 1980

Na skupni seji Izvršnega odbora društva in Uredniškega sveta glasila *Acrocephalus*, ki je bila v Ljubljani dne 20.2.1980, smo določili glavne smernice društvene aktivnosti v letošnjem letu. Našo pozornost bomo usmerili predvsem na naslednja področja:

1. Izvedba letošnjega programa Ornitološkega atlasa Slovenije, ki je kot 5-letna raziskovalna naloga prijavljena preko Prirodoslovnega muzeja Slovenije na Raziskovalni skupnosti Slovenije.
2. Organizacija tečajev za nameščanje gnezdnic, namenjenih osnovnošolskim in srednješolskim učiteljem biologije in tehničnega pouka, Gozdnim gospodarstvom in drugim.
3. Organizacija tečaja za zaznamovalce ptic, v sodelovanju s Kustodiatom za ornitologijo pri PMS.
4. Organizacija predavanj za opazovalce ptic in širšo javnost, namenjenih popularizaciji ornitologije.
5. Organizacija ornitoloških izletov v kraje, posebno zanimive za opazovanje in proučevanje ptic.
6. Organizacija izdelave in prodaje gnezdnic, krmilnic in lojevih pogač za široko potrošnjo.

Podrobnejša navodila in obvestila bomo sproti objavljali v glasilu *Acrocephalus*.

Za izvršni odbor

Božidar Magajna

VSEBINA

CONTENTS

pozdravni nagovor na ustanovni skupščini društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije	1	the opening speech on the founding assembly of the bird watching and bird study association of slovenia
skrivnostna fotografija	3	mystery photograph
poročilo o ulovu in obročkanju ptičev v SRS v letu 1975 ter v letih 1927-1975	4	ringing report for slovenia in 1975 and in the period 1927-1975
ornitološki atlas gnezdilk slovenije	8	ornithological atlas of breeding birds in slovenia
rdeči kalin <i>Carpodacus erythrinus</i> gnezdi v sloveniji	13	scarlet rosefinch <i>Carpodacus erythrinus</i> breeding in slovenia
redke vrste 1979	17	rare species
nove knjige	18	new books
iz slovenske ornitološke publicistike 1979	19	from sloveneian ornithological publicity in 1979
vsebinska zasnova društvenega glasila	19	the concept of acrocephalus
delovno področje društva	20	associational work field
društvene vesti		associational news